

Informácia k zabezpečeniu výkonu osobitného príjemcu

Inštitút osobitného príjemcu v oblasti štátnych sociálnych dávok upravujú nasledovné právne predpisy:

- zákon č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 185/2014 Z. z. (ustanovenia § 9 ods. 3 – ods. 6 a § 11 ods. 1 písm. a) bod 2)
- zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ustanovenia § 12a a § 14 ods. 3)
- zákon č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ustanovenia §5 ods. 9 a ods. 10 a § 8 ods. 4)

Účelom inštitútu osobitného príjemcu je zabezpečiť, aby poskytovaná štátna sociálna dávka plnila svoj účel pri zabezpečovaní nevyhnutných potrieb novorodenca, ako aj pri zabezpečení výchovy, výživy a starostlivosti o maloleté nezaopatrené dieťa.

Citované právne predpisy vymedzujú situácie, pri ktorých platiteľ rozhoduje o určení osobitného príjemcu štátnych sociálnych dávok . Sú to situácie, pri ktorých:

- v čase rozhodovania o nároku na príspevok pri narodení dieťaťa a o nároku na príspevok na viac súčasne narodených detí, sa vypláca prídavok na dieťa osobitnému príjemcovi z dôvodu, že oprávnená osoba prídavok na dieťa nevyužíva na účel, na ktorý je určený,
- oprávnená osoba na uplatnenie nároku na príspevok pri narodení dieťaťa je poberateľ dávky v hmotnej núdzi alebo príspevkov k dávke v hmotnej núdzi alebo je fyzická osoba, ktorá sa spoločne posudzuje s osobou ktorej sa poskytuje dávka v hmotnej núdzi a príspevky v hmotnej núdzi prostredníctvom osobitného príjemcu,
- rodičovský príspevok sa vypláca oprávnenej osobe a dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke v hmotnej núdzi zabezpečuje osobitný príjemca,
- prídavok na dieťa, ktoré má oprávnená osoba v starostlivosti zabezpečuje osobitný príjemca z dôvodu, že oprávnená osoba prídavok na dieťa nevyužíva na účel, na ktorý je určený,
- oprávnená osoba nedbá o riadne plnenie povinnej školskej dochádzky nezaopatreného dieťaťa,
- oprávnená osoba nevyužíva prídavok na dieťa a príplatok k prídavku na zákonom stanovený účel,
- maloleté nezaopatrené dieťa, na ktoré sa oprávnenej osobe vypláca prídavok na dieťa a príplatok k prídavku, spáchalo priestupok,
- nezaopatrenému dieťaťu alebo rodičovi nezaopatreného dieťaťa bolo uložené výchovné opatrenie, alebo
- prídavok na dieťa a príplatok k prídavku sa vypláca oprávnenej osobe, ktorá je členom domácnosti a ktorej sa vypláca pomoc v hmotnej núdzi prostredníctvom osobitného príjemcu.

Osobitným príjemcom je spravidla obec, kde má oprávnená osoba trvalý alebo prechodný pobyt a kde je aj predpoklad objektívneho posúdenia a následne aj zabezpečenia účelného využitia štátnej sociálnej dávky. Citovaná legislatíva nevyklučuje možnosť vykonávania osobitného príjemcu aj prostredníctvom inej právnickej alebo fyzickej osoby.

Zodpovedajúce právne predpisy priamo neupravujú ani neurčujú spôsob a formu vykonávania osobitného príjemcu. Subjekt vykonávajúci osobitného príjemcu si v tomto smere sám určí najvhodnejší spôsob výkonu osobitného príjemcu najmä s dôrazom na plnenie účelu príslušnej štátnej sociálnej dávky, pretože najlepšie pozná sociálnu situáciu rodiny, osobnosť členov domácnosti, ale v konečnom dôsledku aj dôvod určenia osobitného príjemcu a preto je na zvážení obce, aká forma je v konkrétnom prípade najvhodnejšia a najúčinnnejšia.

Obce môžu realizovať výkon osobitného príjemcu dvoma spôsobmi:

- vecnou formou alebo
- peňažnou formou.

Z hľadiska splnenia účelu poskytovania dávok však za najvhodnejší spôsob považujeme poskytovanie štátnej sociálnej Odávky vo vecnej forme.

V zmysle zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR v znení neskorších predpisov sa môže obci, ktorá bola ustanovená za osobitného príjemcu poskytnúť dotácia na zabezpečenie výkonu osobitného príjemcu.

Dotáciu na zabezpečenie výkonu osobitného príjemcu možno poskytnúť obci na poberateľa štátnej sociálnej dávky, ak sa viac ako polovica štátnej sociálnej dávky poskytuje

- vo vecnej forme, najviac v sume 1,66 eura na mesiac,
- v peňažnej forme, najviac v sume 0,83 eura na mesiac.

Pre zabezpečenie čo najefektívnejšieho adresného a účelného využitia štátnej sociálnej dávky je nevyhnutná intenzívna spolupráca obcí so zainteresovanými inštitúciami, ako sú úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, škola, školský klub detí, školská jedáleň a podobne.

V prípade nejasností alebo doplnenia ďalších požadovaných informácií odporúčame kontaktovať úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý je príslušný podľa miesta trvalého alebo prechodného pobytu poberateľa štátnej sociálnej dávky.